

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården ändras så att den riksomfattande plan som statsrådet godkänner årligen skall ersättas med ett mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården som skall godkännas för fyraårsperioder samt med ett separat beslut om resurserna för den kommunala social- och hälsovården. Resursbeslutet skall godkännas årligen. Utgångspunkten är att mål- och verksamhetsprogrammet skall ges i samband med varje ny regerings första budgetproposition. Fullföljandet av programmet skall följas kontinuerligt och programlinjerna skall kunna ses över vid

behov. Bestämmningsgrunderna för statsandelen samt kvoterna för anläggningsprojekt och andra projektbestämmelser skall årligen fastslås i resursbeslutet i samband med att budgetpropositionen avläts. I resursbeslutet skall också ingå eventuella åtgärder som stöder mål- och verksamhetsprogrammet och som hänför sig till statsbudgeten.

Med anledning av ändringarna i fråga om den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården föreslås att sådana bestämmelser i vissa andra lagar ändras där det hänvisas till den riksomfattande planen.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1999.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge och bedömning av nuläget	4
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	5
3. Propositionens verkningar	7
3.1. Ekonomiska verkningar	7
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	7
3.3. Verkningar för olika medborgargrupper	7
4. Beredningen av propositionen	7
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	8
DETALJMOTIVERING	8
1. Motivering till lagförslagen	8
1.1. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården	8
1.2. Lagen om specialiserad sjukvård	10
1.3. Lagen om smittsamma sjukdomar	10
1.4. Lagen om service och stöd på grund av handikapp	10
1.5. Hälsoskyddslagen	10
1.6. Kemikalielagen	11
1.7. Livsmedelslagen	11
1.8. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	11
1.9. Veterinärvårdslagen	11
1.10. Produktsäkerhetslagen	11
1.11. Lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	11
1.12. Lagen om företagshälsovård	11
1.13. Lagen om statsandelar till kommunerna	11
2. Ikraftträdande	11
LAGFÖRSLAGEN	12
1. Lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården	12
2. Lag om upphävande av 10 § 5 mom. lagen om specialiserad sjukvård	14
3. Lag om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar	14
4. Lag om upphävande av 10 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp	15
5. Lag om ändring av 58 § hälsoskyddslagen	15
6. Lag om upphävande av 61 § 2 mom. kemikalielagen	15

7. Lag om upphävande av 46 § 2 mom. livsmedelslagen	16
8. Lag om upphävande av 54 § 2 mom. lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	16
9. Lag om upphävande av 15 § 2 mom. veterinärvårdslagen	16
10. Lag om upphävande av 21 § 2 mom. produktsäkerhetslagen	17
11. Lag om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	17
12. Lag om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård	17
13. Lag om ändring av 4 § lagen om statsandelar till kommunerna	18

BILAGA

Parallelltexter

1. Lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården	19
2. Lag om upphävande av 10 § 5 mom. lagen om specialiserad sjukvård	23
3. Lag om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar	23
4. Lag om upphävande av 10 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp	24
5. Lag om ändring av 58 § hälsoskyddslagen	24
6. Lag om upphävande av 61 § 2 mom. kemikalielagen	25
7. Lag om upphävande av 46 § 2 mom. livsmedelslagen	26
8. Lag om upphävande av 54 § 2 mom. lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	26
9. Lag om upphävande av 15 § 2 mom. veterinärvårdslagen	27
10. Lag om upphävande av 21 § 2 mom. produktsäkerhetslagen	28
11. Lag om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	28
12. Lag om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård	29
13. Lag om ändring av 4 § lagen om statsandelar till kommunerna	30

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och bedömning av nuläget

De första riksomfattande planerna för anordnande av social- och hälsovården godkändes under förra hälften av 1970-talet. I början gällde planerna separata block inom social- och hälsovården. Ordnanandet av funktionerna styrdes ofta i detalj med hjälp av planerna. I slutet av 1970-talet luckrades systemen upp, de administrativa uppgifterna i anslutning till dem splittrades och planerna gjordes mindre detaljerade. Vid ingången av 1984, då statsandelsreformen trädde i kraft, togs socialvården som helhet in i planeringssystemet. Från och med 1988 har en gemensam riksomfattande plan gjorts upp, vilken omfattar så gott som hela social- och hälsovården. De riksomfattande planerna innehöll alltså en relativt stor mängd sådana mål och anvisningar där det i vissa fall var problematiskt att dra upp en gränslinje. Frågan om hur pass bindande anvisningarna var lämnade delvis rum för tolkningar. Uppföljningen av målen och anvisningarna var svag.

De nuvarande bestämmelserna har stått som grund för den riksomfattande planen sedan statsandelsreformen 1993. Innehållet och strukturen i den riksomfattande planen reviderades då betydligt. Separata mål och anvisningar slopades och strävan var att ange de viktigaste linjerna för social- och hälsovården. Bindande styrning som riktade sig till kommunerna minskades påtagligt.

Enligt 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) skall statsrådet kalenderårsvis i samband med avlåtande av budgetpropositionen godkänna en riksomfattande plan för ordnande av social- och hälsovården för de fyra följande kalenderåren. I 6 § finns bestämmelser om planens innehåll. Planen skall för det första innehålla målen och anvisningarna för ordnanandet av social- och hälsovården. För det andra skall den innehålla de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens fullmaktsgodkännande. För det tredje skall planen innehålla vissa siffror som används vid kalkyleringen av statsandelarna för driftskostnaderna för social- och hälsovården. Dessa är en uppskattning av det

sammanlagda beloppet av driftskostnaderna, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslösa som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare. För det fjärde skall planen innehålla en förteckning över anläggningsprojekt vars totala kostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt som berättigar till statsandel och projektets inledningsår samt maximibeloppet av kostnaderna för övriga anläggningsprojekt. För det femte skall planen innehålla grunderna för fördelningen av resurserna. Utöver dessa skall planen innehålla vissa uppgifter om anläggningsprojekt. Dessa är beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt, gränsen för beloppet av anläggningsprojekt med stora totala kostnader och av övriga anläggningsprojekt samt en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt.

Med stöd av 7 § i nämnda lag sköter vederbörande ministerium beredningen av den riksomfattande planen. Enligt reglementet för statsrådet är social- och hälsovårdsministeriet vederbörande ministerium. I samband med sammanställningen skall kommunernas centralorganisation samt vid behov andra myndigheter och sammanslutningar höras.

Innehållet i den riksomfattande planen kan indelas i två huvuddelar. Planen innehåller dels allmänna mål, anvisningar och rekommendationer för kommunerna, dels de grunder och siffror som skall iaktas när statsandelen kalkyleras och fastställs och som hänförs till statsbudgeten.

I den riksomfattande planen försökte man tidigare behandla hela social- och hälsovårdssektorn när man uppställde de allmänna målen. År 1996 ändrades skrivsättet i planens allmänna del så att endast några speciellt viktiga och aktuella prioriteringar inom social- och hälsovården ingick. I samband med sammanställningen av planen har man genom en omfattande remissbehandling försökt säkerställa att de valda prioriteringarna är motiverade.

Den riksomfattande planen har haft en nära anknytning till systemet med statsandelar till kommunerna, och den har betraktats som ett viktigt styrmedel för de kommunala soci-

al- och hälsovårdstjänsterna. Eftersom de allmänna målen och anvisningarna i planen inte är formellt bindande, har varierande bedömningar framförts om planens faktiska verkningfullhet på beslutsfattandet i kommunerna. Den riksomfattande planen har tydligare än förut setts som en form av informationsstyrning. I detta hänseende är det skäl att fortsätta informationsstyrningen, men det är skäl att bedöma det praktiska genomförandet av styrningen på ett mera övergripande sätt än för närvarande. Det gäller att försöka uppställa konkretare mål än för närvarande och samtidigt gäller det att skapa ett övergripande och konsekvent system för uppföljningen av hur målen uppnås.

Det har förekommit vissa problem i anslutning till det årliga avgivandet av planen. Allmänna social- och hälsovårdspolitiska mål på riksplanet är i allmänhet aktuella under flera år och resultatuppföljningen kräver tid. Målen kan i allmänhet inte ändras i någon betydande grad varje år. Detta leder i sin tur till att det är svårt att revidera planen varje år.

En annan faktor som inverkar på behovet av att revidera planen är att informationsstyrningens möjligheter och betydelse klart har förändrats under de senaste åren. Bedömningen av basservicen har fått en ny betydelse. Kommunerna har i samarbete med Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården gjort kommunvisa serviceprofiler. Även på riksnivå har två omfattande bedömningsomgångar gällande basservicen i kommunerna genomförts under ledning av inrikesministeriet. Länsstyrelserna har svarat för det praktiska genomförandet. Uppställandet och uppföljningen av social- och hälsovårdspolitiska mål bör knytas närmare samman med detta arbete. Målen kan då konkretiseras och uppställas noggrannare än i dag. I stället för en årlig omskrivning av måldelen i planen bör resurserna allokera till stödande och uppföljning av uppnåendet av målen.

2. Propositionens mål och de viktiga förslagen

Syftet med propositionen är att ändra systemet för planering på riksnivå av social- och hälsovården så, att statsrådet för en längre tidsperiod skall godkänna mera exakt formulerade utvecklingsmål för social- och

hälsovården. Det föreslås att den nuvarande riksomfattande planen delas upp i två separata delar. Allmänna mål, behövliga åtgärder för att målen skall nås samt rekommendationer och anvisningar skall godkännas i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. Utgångspunkten är att programmet skall utfärdas för en period om fyra år. De grunder och föreskrifter som hänför sig direkt till statsbudgeten, t.ex. de uppskattningar om kalkylerade kostnader som används vid beräkningen av statsandelen och belopp gällande anläggningsprojekt, skall fortfarande godkännas årligen genom ett separat resursbeslut i samband med att budgetpropositionen avläts.

Tidsschemat för mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården skall kopplas till regeringarnas mandatperioder på så sätt att programmet skall ges i början av mandatperioden för den regering som bildas efter riksdagsval. I praktiken kan programmet godkännas t.ex. i samband med regeringens första budgetproposition så att den är i kraft till slutet av den fyraårsperiod som inleds vid ingången av det följande kalenderåret. Eftersom det kan föreligga skäl att precisera de riksomfattande målen för eller verksamhetsformerna inom social- och hälsovården under regeringsperioden, skall programmet dock kunna ändras eller kompletteras enligt behov. I praktiken bör ändringsbehovet vara betydande för att det skall finnas anledning att ändra planen särskilt. Programmet skall också kunna revideras helt och hållet, t.ex. i samband med ett eventuellt regeringsbyte.

I mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården skall noggrannare än förut godkännas sådana åtgärder som behövs för att målen skall uppnås samt de aktörer som deltar i de olika åtgärderna. Som en reform av den nuvarande riksomfattande planen skall också regeringens åtgärder för att stöda målen godkännas i planen. Målen kan stödas t.ex. genom att resurser allokera till sådan forsknings- och utvecklingsverksamhet för social- och hälsovården som står i överensstämmelse med prioriteringarna i programmet. I programmet bestäms preliminärt tidtabellen för och genomförandet av regeringens åtgärder, men dessa beslut kan årligen preciseras på ett naturligt sätt i resursbeslutet. Då kan också kommunernas engagemang i fråga om uppnåendet av målen förbättras.

De mål som godkänns i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården bör i mån av möjlighet vara sådana att man senare kan bedöma och mäta hur de har uppnåtts. Styrningen av den kommunala social- och hälsovården förläggs då allt tydligare till uppföljning av uppnåendet av de godkända riksomfattande målen. Avsikten är dock inte att skapa något nytt uppföljningssystem. Fullföljandet av programmet följs systematiskt bl.a. i samband med de bedömningsomgångar gällande basservicen vilka sköts av länsstyrelserna samt genom särskilda utredningar vid behov. I programmet anges närmare vilka instanser som ansvarar för utvärderingen samt vilket tidsschema som skall följas.

Kommunerna kan för sin del följa uppnåendet av programmålen t.ex. med hjälp av de statistiska uppgifter som Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården tillhandahåller eller med hjälp av utredningar som utförs på basis av specialuppdrag. Hur genomförandet av programmet framskrider rapporteras med två års intervaller i en social- och hälsovårdsberättelse som avläts till riksdagen. En beskrivning av hur programmet framskrider kan till behövliga delar ingå i uppföljningen av regeringsprogrammet.

Omfattningen av mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården motsvarar i hög grad den nuvarande riksomfattande planen. Kärnan i programmet gäller den förebyggande social- och hälsovårdspolitiken samt social- och hälsovårdstjänsterna. Utgångspunkten är att socialskyddet skall falla utanför programmet. Det föreslås dock att programmets principiella område till vissa delar skall ändras jämfört med den riksomfattande planen. För det första föreslås att vissa miljö- och hälsoskyddsbestämmelser ändras så att det vid behov skall vara möjligt att i programmet uppställa även sådana mål som riktar sig till miljö- och hälsoskyddet. För det andra föreslås att statsrådet på vissa villkor skall kunna uppställa även sådana mål i programmet som delvis är inriktade på annan än kommunal serviceverksamhet. Sådana mål kan speciellt gälla samarbetet mellan kommuner och andra instanser som deltar i finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna samt privata serviceproducenter. Uppställandet av mål liknande dessa skall förutsätta att målen kan anses förbättra en ändamålsenlig kommunal social-

och hälsovård.

Å andra sidan föreslås att innehållet i mål- och verksamhetsprogrammet principiellt inskränks jämfört med den riksomfattande planen på så sätt att det i programmet inte kan meddelas särskilda föreskrifter med stöd av bemyndiganden i lagen. Föreskrifter av denna typ har använts synnerligen lite, och de kan även i fortsättningen meddelas särskilt när de behövs.

Mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården skall koncentrera sig på de mål, rekommendationer och anvisningar som är de viktigaste och mest aktuella vid respektive tidpunkt. Å andra sidan är syftet att utforma sådana mål och verksamhetssätt för att utveckla den kommunala serviceverksamheten som är konkretare än i dag och som bättre kan mätas och bedömas. Avsikten är dock inte att ändra målen och anvisningarna för social- och hälsovården i en riktning som är mera bindande för kommunerna än vad som är fallet i dag. Det uppställs inte heller några nya förpliktelser vad gäller utlämnande eller insamling av statistiska uppgifter. Strävan är dock att med hjälp av befintliga statistiska uppgifter och annan bedömning, t.ex. bedömning baserad på regionala specialförhållanden, uppställa noggrannare och konkretare mål än för närvarande.

Utöver mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården skall fortfarande i samband med avlättandet av budgetpropositionen och i anslutning till statsandelssystemet ges en uppskattning av de kalkylerade kostnaderna, uppgifter om anläggningsprojekt och grunderna för fördelningen av resurserna. Statsrådet skall till denna del fatta ett separat beslut om resurserna för den kommunala social- och hälsovården. I resursbeslutet skall dessutom presenteras åtgärder som hänför sig till budgetpropositionen och som stöder prioriteringarna i mål- och verksamhetsprogrammet. I beslutet kan dessutom ges information om t.ex. fördelningen av finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna mellan staten, kommunerna och klienterna.

Avsikten är att det mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården som skall godkännas för fyraårsperioder och det beslut om resurserna som skall godkännas årligen bildar en logisk helhet. Inom planeringssystemet godkänns långsiktiga mål separat, vilka står i samklang med regerings-

programmet i övrigt. Närmare beslut om hur målen skall uppnås ansluter sig delvis till de avgöranden som träffas i samband med de årliga budgetpropositionerna.

Det kommer att informeras mera aktivt än för närvarande om hur mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården framskrider. Avsikten är att också serviceanvändarna i mån av möjlighet skall kunna få direkt information och ges tillfälle att framföra sina åsikter och erfarenheter.

I samband med de föreslagna ändringarna av systemet för planering av social- och hälsovården måste också vissa andra bestämmelser som gäller social- och hälsovården ses över. I vissa gällande specialbestämmelser konstateras särskilt att anvisningar om styrningen av verksamheten kan meddelas i den riksomfattande planen. Sådana bestämmelser är 10 § 5 mom. lagen om specialiserad sjukvård, 8 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar och 10 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp. De nämnda specialbestämmelserna kan upphävas, eftersom anvisningar om verksamheten redan med stöd av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården kan meddelas i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården.

Eftersom avsikten är att utvidga området för mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården så att det också gäller miljö- och hälsoskyddet, föreslås att vissa bestämmelser om miljö- och hälsoskyddet ändras på motsvarande sätt. Eftersom det föreslås att plandokumentens rubriker skall ändras måste dessutom ändringar av teknisk natur företas i vissa bestämmelser där det hänvisas till den nuvarande riksomfattande planen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

I samband med ändringen av den riksomfattande planen ändras inte bestämningsgrunderna för statsandelen för social- och hälsovården till någon del, och ändringarna har inga direkta ekonomiska verkningar. På lång sikt är målet att främja servicesystemets allmänna effektivitet genom att utveckla uppställandet av målen för och uppföljningen av social- och hälsovårdstjänsterna.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

På ministerienivå innebär ändringen av bestämmelserna om den riksomfattande planen smärre ändringar i arten av den styrning som gäller servicen inom social- och hälsovården. Målen för social- och hälsovården görs konkretare och uppföljningen av hur målen uppnås blir viktigare än tidigare. Vid länsstyrelserna hänför sig uppföljningen på ett naturligt sätt till den bedömning av bas servicen som har utförts redan tidigare, och den innebär inte några väsentliga förändringar. Ur kommunnivåperspektiv innebär ändringarna, om de genomförs, att karaktären av informationsstyrning framhävs. Ändringarna har inga väsentliga verkningar i fråga om personalen.

3.3. Verkningar för olika medborgargrupper

Förslagen innebär inte några ändringar av den materiella lagstiftningen om social- och hälsovården eller av kommunernas förpliktelser och inte heller av bestämningsgrunderna för statsandelen. De föreslagna ändringarna av bestämmelserna om den riksomfattande planen syftar dock till att på ovan nämnda sätt effektivisera uppställandet av målen för och uppföljningen av social- och hälsovården, vilket på längre sikt främjar produktionen av service för olika klientgrupper. Strävan är också att förbättra medborgarnas tillgång till information.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

I samband med den omfattande remissen för den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården 1999—2002 tillfrågades remissinstanserna om de ansåg att det är motiverat att ändra den årliga riksomfattande planen till ett program för en längre tidsperiod. De flesta remissinstanser som tog ställning till frågan ansåg att den föreslagna ändringen är motiverad, även om det då inte presenterades något detaljerat förslag till hur ändringen kunde genomföras.

Ändringsförslagen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Utlåtande om propositionen har inbegärts

av de ministerier som behandlar statsandelar eller sköter uppgifter som nämns i de lagar som ingår i propositionen, av länsstyrelserna, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, Folkpensionsanstalten, Penningautomatföreningen, Finlands Kommunförbund och vissa centrala organisationer. En klar majoritet av remissinstanserna har förhållit sig i huvudsak positivt till propositionen. Dessa är inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, Folkpensionsanstalten, Penningautomatföreningen och Social- och hälsoorganisationernas samarbetsförening SAF rf. Centralförbundet för socialskydd och hälsa rf har ansett att propositionens målsättningar i sig har rätt inriktning, men förutsätter att ärendet bereds ytterligare. Finansministeriet har ansett att ändringen av den riksomfattande planen skall kopplas till annat aktuellt beredningsarbete och att propositionen inte borde föras vidare enligt den planerade tidtabellen. Finlands Kommunförbund har förhållit sig i huvudsak negativt till propositionen.

Även i några andra utlåtanden har det gjorts anmärkningar mot detaljer i propositionen eller motiveringstexten, och den slutliga propositionen har till vissa delar justerats något på grund av dessa utlåtanden.

Propositionen har behandlats i den socialpolitiska ministergruppen den 21 oktober 1998.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Till uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunerna och utvecklandet av förvaltningen ansluter sig några andra aktuella utvecklingsprojekt. Sådana är t.ex. planerna gällande utvecklandet av ramstyrningen, för vilka linjerna drogs upp i det principbeslut som statsrådet godkände den 16 april 1998, samt frågor som har behandlats i den förhandlingsgrupp som utrett tryggheten av kommunernas basservice, bl.a. finansieringen av anläggningsprojekt. Om dessa utvecklingsprojekt skapar behov av ändringar i social- och hälsovårdens planerings- och statsandelssystem, hindrar denna proposition inte deras genomförande.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården

5 §. *Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården.* Det föreslås att paragrafen ändras så att statsrådet i stället för den årliga riksomfattande planen skall godkänna ett mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården för en fyraårsperiod i taget. Programmet skall innehålla de allmänna riksomfattande målen för social- och hälsovården samt de åtgärder, rekommendationer och anvisningarna som behövs för att målen skall uppnås. I detta hänseende motsvarar programmet i hög grad den del i den gällande riksomfattande planen som gäller de mål som skall uppställas för det allmänna ordnandet av social- och hälsovården. Rekommendationerna skall dock omnämnas särskilt, eftersom syftet är att uppställa så kon-

kreta mål för utvecklingen av servicesystemet som möjligt. Programmet riktar sig fortfarande i första hand till kommunerna, och den innehåller inte några föreskrifter som är bindande för kommunerna.

I mål- och verksamhetsprogrammet skall också kunna uppställas sådana riksomfattande mål som delvis gäller annan än kommunal serviceverksamhet, om målen kan anses förbättra en ändamålsenlig kommunal social- och hälsovård.

I paragrafen föreslås inget omnämnande av att mål- och verksamhetsprogrammet kan innehålla särskilda föreskrifter som meddelas med stöd av ett bemyndigande i lagen, vilket är fallet i fråga om den gällande riksomfattande planen. Det finns inget behov av att meddela dylika föreskrifter. I den riksomfattande planen har inte heller i praktiken meddelats några föreskrifter. Man har också i allmänhet försökt minska normgivning som är bindande för kommunerna.

Utgångspunkten är att ett nytt mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården skall ges i början av varje regeringsperiod, t.ex. i samband med avlåtet av den första budgetpropositionen och för de fyra följande kalenderåren. Avsikten är att det första programmet skall ges mot slutet av 1999 och gälla åren 2000—2003. Om detta bestäms närmare i övergångsbestämelsen.

I vissa fall skall mål- och verksamhetsprogrammet kunna ändras under fyraårsperioden. En översyn kan vara motiverad t.ex. i händelse av att behov av att ändra eller se över planen uppstår i samband med uppföljningen av programmet eller beredningen av den årliga budgeten. Vid behov kan programmet ändras helt och hållet, t.ex. i samband med ett regeringsbyte.

Fullföljandet av programmet följs intensivt. Programmålen utgör grund för t.ex. länsstyrelsernas bedömning av basservicen. Vid behov kan man också komma överens om särskilda uppdrag, på basis av vilka t.ex. Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården eller någon annan sakkunniginstans kan utreda hur programmålen uppnås.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det ändrade innehållet.

6 §. *Resursbeslut för social- och hälsovården.* I paragrafen föreslås bli bestämt att statsrådet årligen skall fatta ett resursbeslut för social- och hälsovården. Innehållet i beslutet motsvarar i hög grad den del i den nuvarande riksomfattande planen där det föreskrivs om de bestämningsgrunder för statsandelen vilka hänför sig till propositionen om statsbudgeten, om anläggningsprojekt och om grunderna för fördelningen av resurserna. Resursbeslutet har en tydlig anknytning till budgetpropositionen, och det skall, så som den nuvarande riksomfattande planen, meddelas i samband med att budgetpropositionen avläts.

Resursbeslutet skall för det första innehålla vissa uppgifter som används vid beräkningen av statsandelen för driftskostnaderna för social- och hälsovården. Dessa är en uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare.

För det andra skall resursbeslutet innehålla vissa uppgifter om statsandelen för anläggningsprojekt, t.ex. en förteckning över anläggningsprojekt vars totala kostnader är stora, maximikostnaderna för dessa och projektens inledningsår samt maximibeloppet av kostnaderna för övriga anläggningsprojekt. Till denna del gäller beslutet den följande fyraårsperioden på samma sätt som den nuvarande riksomfattande planen. Syftet är att göra det möjligt att långsiktigt följa och bedöma färdigställandet av projekten och skyndsamt sordningen. Till denna del motsvarar alltså indelningen i fyraårsperioder inte den indelning som gäller för mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården.

I resursbeslutet skall också fastställas beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt, gränsen mellan projekt med stora totala kostnader och övriga projekt samt en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt. Resursbeslutet skall också innehålla grunderna för fördelningen av resurserna. På dessa grunder kan man reglera närmare t.ex. den prioritetsordning som skall iaktas när anläggningsprojekt genomförs.

I resursbeslutet skall ytterligare framföras sådana åtgärder som hänför sig till budgetpropositionen och som stöder prioriteringarna i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. I resursbeslutet kan i informativt syfte också ingå t.ex. sådana utvecklingstrender inom social- och hälsovårdstjänsterna som är av betydelse på rikspanet eller uppgifter om fördelningen av finansieringen av verksamheten.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det ändrade innehållet.

7 §. *Beredning av mål- och verksamhetsprogrammet samt resursbeslutet för social- och hälsovården.* Mål- och verksamhetsprogrammet samt det årliga resursbeslutet för social- och hälsovården skall beredas av vederbörande ministerium, som enligt reglementet för statsrådet är social- och hälsovårdsministeriet. Kommunernas centralorganisation samt vid behov andra myndigheter och sammanslutningar skall höras i samband med beredningen av mål- och verksamhetsprogrammet. Till denna del motsvarar beredningsprinciperna sammansättningen av den nuvarande riksomfattande planen. I samband med att mål- och verksamhetsprogrammet utarbetas kan det ordnas ett särskilt förfarande där remissinstanserna

hörs eller ett remissförfarande av samma typ som i samband med den nuvarande riksomfattande planen.

Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det ändrade innehållet.

8 §. *Den regionala fördelningen av resurser och 10 §. Godkännande och justering av statsandelen.* Det föreslås att tekniska ändringar företas i 8 § 1 och 3 mom. samt 10 § 1 mom., därför att de uppgifter som avses i bestämmelserna fås ur resursbeslutet för social- och hälsovården i stället för ur den tidigare riksomfattande planen.

21 §. *Anläggningsprojekt.* Det föreslås att paragrafen ändras så att gränsen för kostnaderna för ett anläggningsprojekt skall fastställas i resursbeslutet för social- och hälsovården.

22 §. *Godkännande av anläggningsprojekt.* Det föreslås att paragrafen ändras så att stora anläggningsprojekt, maximikostnaderna för dem och inledningsåret samt maximibeloppet av kostnaderna för små projekt skall fastställas i resursbeslutet för social- och hälsovården.

26 §. *Statsandel för anläggningsprojekt.* Det föreslås att paragrafen ändras därför att gränserna för projektkostnaderna skall fastställas i resursbeslutet för social- och hälsovården.

31 §. *Fastställande av resurser.* Det föreslås att en teknisk ändring företas i 2 mom., därför att grunderna för fördelningen av resurserna skall fastställas i resursbeslutet för social- och hälsovården.

Ikraftträdelsebestämmelse. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid ingången av 1999. Det föreslås att mål- och verksamhetsprogrammet enligt 5 § i lagförslaget skall utarbetas första gången 1999 så att det gäller åren 2000—2003.

1.2. Lagen om specialiserad sjukvård

10 §. Med stöd av 5 mom. kan närmare anvisningar om kommunalförbundets uppgifter enligt 1—4 mom. i samma paragraf meddelas i den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården. I praktiken har inga sådana anvisningar meddelats separat. Verksamheten kan styras på motsvarande sätt med hjälp av mål- och verksamhetsprogrammet eller det årliga resursbeslutet för social- och hälsovården. En specialbestämmelse av denna typ behövs alltså inte. Det föreslås därför att momentet upphävs.

1.3. Lagen om smittsamma sjukdomar

8 §. Det föreslås att 2 mom. upphävs på motsvarande grunder som de som anges under 1.2.

1.4. Lagen om service och stöd på grund av handikapp

10 §. *Detaljerade stadganden.* Det föreslås att 2 mom. upphävs på motsvarande grunder som de som anges under 1.2.

1.5. Hälsoskyddslagen

58 §. *Statsandel till kommuner.* I paragrafen bestäms att på verksamhet som en kommun ordnar med stöd av hälsoskyddslagen skall lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården tillämpas, om inte annorlunda bestäms i lag. På verksamhet enligt hälsoskyddslagen skall dock inte tillämpas 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Enligt de sistnämnda punkterna skall den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården innehålla målen och anvisningarna för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens fullmaktstadgande.

Ett av kännetecknen för den statsandelsreform som trädde i kraft vid ingången av 1993 var att det närmast i fråga om uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet är oändamålsenligt att tillämpa bestämmelserna om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Detta motiverades med att miljö- och hälsoskyddet inte är sådan serviceverksamhet inom hälso- och sjukvården som riktar sig till individen, vilket i allmänhet är fallet inom hälso- och sjukvården, utan att det huvudsakligen består av administrativa uppgifter och tillsynsuppgifter.

I samband med revideringarna av den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården är det skäl att omvärdera grunderna för begränsningen ovan. För det första är det inte längre möjligt att med stöd av ett bemyndigande i lagen meddela föreskrifter i det föreslagna mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården. Detta minskar för sin del behovet av att i lagarna om miljö- och hälsoskydd särskilt utesluta möjligheten att meddela föreskrifter. A andra sidan finns det i dag ingen anled-

ning att överbetona skillnaderna mellan miljö- och hälsoskyddsförfattningarna och författningarna för den övriga hälso- och sjukvården. Exempelvis i samband med den riksomfattande planen har det i flera utlåtanden ansetts viktigt att allmänna mål borde kunna uppställas och närmare anvisningar borde kunna meddelas också i fråga om hälso- och miljöskyddet. På dessa grunder föreslås att omnämmandet av att 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården inte skall tillämpas på verksamhet enligt lagen i fråga skall slopas. I det nya mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården kan således vid behov uppställas mål samt meddelas rekommendationer och anvisningar även för verksamhet enligt hälsoskyddslagen.

1.6. Kemikalielagen

61 §. *Statsandel till kommunerna.* Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som nämns under 1.5.

1.7. Livsmedelslagen

46 §. *Statsandel till kommunerna.* Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som nämns under 1.5.

1.8. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

54 §. Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som nämns under 1.5.

1.9. Veterinärvårdslagen

15 §. Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som nämns under 1.5.

1.10. Produktsäkerhetslagen

21 §. Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som nämns under 1.5.

1.11. Lagen om kommunernas miljöförvaltning

8 §. *Tillämpning av planerings- och stats-*

andelslagen. Det föreslås att 2 mom. upphävs på samma grunder som de som anges under 1.5.

1.12. Lagen om företagshälsovård

2 §. *Genomförande av företagshälsovården och dess innehåll.* I paragrafen bestäms om genomförande av företagshälsovården och dess innehåll. När det gäller styrningen av resurserna hänvisas i det inledande stycket i 1 mom. bl.a. till den riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården. Eftersom det föreslås att den riksomfattande planen skall ersättas med mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården, föreslås en teknisk ändring av momentets inledande stycket.

1.13. Lagen om statsandelar till kommunerna

4 §. *Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån.* Enligt 1 mom. skall en förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena beaktas, om den följer av lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga, av sådana föreskrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av en riksomfattande plan eller statsbudgeten. I momentet avses med riksomfattande plan den riksomfattande plan som nämns i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Eftersom det föreslås att paragraferna gällande den riksomfattande planen skall ändras så att det i fortsättningen skall vara möjligt att resursbeslutet för social- och hälsovården påverkar statsandelsuppgifter, föreslås att omnämmandet av den riksomfattande planen ersätts med ett omnämmande av resursbeslutet för social- och hälsovården.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) 5—7 §, 8 § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom., 21, 22 och 26 § samt 31 § 2 mom.,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1150/1996 samt 7 §, 8 § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom. och 31 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1150/1996, som följer:

5 §

Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården

Statsrådet skall för en fyraårsperiod godkänna ett mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården (*mål- och verksamhetsprogrammet*), som skall innehålla målen för ordnandet av social- och hälsovården samt de åtgärder, rekommendationer och anvisningar som behövs för att målen skall uppnås. I mål- och verksamhetsprogrammet kan även ingå mål som delvis riktar sig till annan än kommunal social- och hälsovård, om de är motiverade för en ändamålsenlig kommunal social- och hälsovård. Mål- och verksamhetsprogrammet kan av särskilda skäl ändras eller ett helt nytt program kan ges.

6 §

Resursbeslut för social- och hälsovården

Statsrådet skall kalenderårsvis i samband med avlåtande av budgetpropositionen besluta om social- och hälsovårdens resurser (*resursbeslut*). Resursbeslutet skall innehålla

1) en uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare,

2) en förteckning för fyraårsperioden över anläggningsprojekt vars totala kostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt som berättigar till statsandel och projektens inledningsår samt maximibeloppet av kost-

naderna för övriga anläggningsprojekt,

3) beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt samt gränsen för beloppet av anläggningsprojekt med stora totala kostnader och av övriga anläggningsprojekt och en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt,

4) grunderna för fördelningen av resurserna, samt

5) sådana åtgärder som hänför sig till propositionen om statsbudgeten och som stöder mål- och verksamhetsprogrammet.

I samband med resursbeslutet kan meddelas uppgifter om socialservicen och hälsovårdsservicen eller om målen för social- och hälsovården och uppnåendet av dem.

7 §

Beredning av mål- och verksamhetsprogrammet samt resursbeslutet för social- och hälsovården

Mål- och verksamhetsprogrammet samt resursbeslutet bereds av vederbörande ministerium. Kommunernas centralorganisation samt vid behov andra myndigheter och sammanslutningar skall höras i samband med beredningen av mål- och verksamhetsprogrammet.

8 §

Den regionala fördelningen av resurser

Vederbörande ministerium fördelar mellan länsstyrelserna maximibeloppet av kostnaderna för projekt som har godkänts i resursbeslutet.

Vid fördelningen av maximibeloppet av kostnaderna för projekt skall vederbörande

ministerium samt länsstyrelserna iakttä de grunder som har godkänts i resursbeslutet.

10 §

Godkännande och justering av statsandelen

En uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare godkänns i resursbeslutet.

21 §

Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om de uppskattade kostnaderna för åtgärden uppgår minst till det belopp som fastställts i resursbeslutet. Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt.

Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i resursbeslutet, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i en samkommun skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller samkommunen.

22 §

Godkännande av anläggningsprojekt

Anläggningsprojekt vars totala kostnader är stora (*stora projekt*), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projektet och projektens inledningsår godkänns i resursbeslutet.

För övriga anläggningsprojekt (*små projekt*) godkänns i resursbeslutet maximibeloppet av kostnaderna för dylika projekt.

26 §

Statsandel för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett stort projekt är mindre än de kostnader som godkänts i resursbeslutet och som länsstyrelsen fastslagit eller om de sammanlagda kostnaderna för små projekt är mindre än enligt det maximibelopp för kostnaderna som länsstyrelsen har fastställt, betalas statsandel för de faktiska kostnaderna. Statsandel betalas dock inte för anläggningsprojekt som är mindre än det belopp som har godkänts i resursbeslutet, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 21 § 2 mom.

31 §

Fastställande av resurser

Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommunen eller samkommunen ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet av kostnaderna för små projekt. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte något annat följer av statsbudgeten eller resursbeslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Det mål- och verksamhetsprogram som avses i 5 § godkänns första gången för åren 2000—2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om upphävande av 10 § 5 mom. lagen om specialiserad sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs i lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/1989) 10 § 5 mom., sådant det lyder i lag 748/1992. ^{1 §}

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. ^{2 §}

3.**Lag****om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs i lagen den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 756/1992. ^{1 §}

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. ^{2 §}

4.

Lag**om upphävande av 10 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i lagen den 3 april 1987 om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 743/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

5.

Lag**om ändring av 58 § hälsoskyddslagen**I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 58 § som följer:

58 §
Statsandel till kommuner

planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte annorlunda bestäms genom lag.

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

6.

Lag**om upphävande av 61 § 2 mom. kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 61 § 2 mom., sådant det lyder i lag 757/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

7.

Lag**om upphävande av 46 § 2 mom. livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs i livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) 46 § 2 mom. ^{1 §}

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. ^{2 §}

8.

Lag**om upphävande av 54 § 2 mom. lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs i lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) 54 § 2 mom. ^{1 §}

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. ^{2 §}

9.

Lag**om upphävande av 15 § 2 mom. veterinärvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs i veterinärvårdslagen av den 17 augusti 1990 (685/1990) 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 761/1992. ^{1 §}

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. ^{2 §}

10.

Lag**om upphävande av 21 § 2 mom. produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 762/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

11.

Lag**om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i lagen den 24 januari 1986 om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 763/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

12.

Lag**om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 september 1978 om företagshälsovård (743/1978) 2 § 1 mom. det inledande stycket, sådant det lyder i lag 608/1991, som följer:

2 §
Genomförande av företagshälsovården och dess innehåll

Till företagshälsovården hör så som närmare bestäms genom statsrådets beslut, med beaktande av förhållandena inom olika branscher och på olika arbetsplatser och behovet

av företagshälsovård till följd av dem samt det mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och i övrigt inom ramen för tillbudsstående resurser,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

13.**Lag****om ändring av 4 § lagen om statsandelar till kommunerna**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 4 § 1 mom. som följer:

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

skrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av ett resursbeslut för social- och hälsovården eller statsbudgeten.

En förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena beaktas, om den följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga, av sådana före-

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Helsingfors den 30 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

1.

Lag

om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) 5—7 §, 8 § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom., 21, 22 och 26 § samt 31 § 2 mom.,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1150/1996 samt 7 §, 8 § 1 och 3 mom., 10 § 1 mom. och 31 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1150/1996, som följer:

Gällande lydelse

5 §

Riksomfattande plan

Statsrådet skall kalenderårsvis i samband med avlåtande av budgetpropositionen godkänna en riksomfattande plan för ordnande av social- och hälsovården för de fyra kalenderår som följer på det år då planen godkänns (*riksomfattande plan*).

6 §

Den riksomfattande planens innehåll

Den riksomfattande planen skall innehålla

1) målen och anvisningarna för ordnandet av social- och hälsovården,

2) de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens fullmaktstygande,

Föreslagen lydelse

5 §

Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården

Statsrådet skall för en fyraårsperiod godkänna ett mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården (**mål- och verksamhetsprogrammet**), som skall innehålla målen för ordnandet av social- och hälsovården samt de åtgärder, rekommendationer och anvisningar som behövs för att målen skall uppnås. I mål- och verksamhetsprogrammet kan även ingå mål som delvis riktar sig till annan än kommunal social- och hälsovård, om de är motiverade för en ändamålsenlig kommunal social- och hälsovård. Mål- och verksamhetsprogrammet kan av särskilda skäl ändras eller ett helt nytt program kan ges.

6 §

Resursbeslut för social- och hälsovården

Statsrådet skall kalenderårsvis i samband med avlåtande av budgetpropositionen besluta om social- och hälsovårdens resurser (**resursbeslut**). Resursbeslutet skall innehålla

1) en uppskattning av det totala beloppet av de driftkostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare,

2) en förteckning för fyraårsperioden över anläggningsprojekt vars totala kostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt

Gällande lydelse

3) en uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare,

4) (punkt 4 har upphävts genom L 20.12.1996/1150),

5) en förteckning över anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt som berättigar till statsandel och projektens inledningsår samt maximibeloppet av kostnaderna för övriga anläggningsprojekt, samt

6) *grunderna för fördelningen av resurserna.*

Dessutom skall planen innehålla beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt samt gränsen för beloppet av anläggningsprojekt med stora totalkostnader och av övriga anläggningsprojekt och en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt.

7 §

Beredning av den riksomfattande planen

Den riksomfattande planen bereds av vederbörande ministerium. Kommunernas centralorganisation samt vid behov andra myndigheter och sammanslutningar skall höras i samband med beredningen.

8 §

Den regionala fördelningen av resurser

Vederbörande ministerium fördelar mellan länsstyrelserna maximibeloppet av kostnaderna för projekt som har godkänts i den riksomfattande planen.

Såväl vederbörande ministerium som läns-

Föreslagen lydelse

som berättigar till statsandel och projektens inledningsår samt maximibeloppet av kostnaderna för övriga anläggningsprojekt,

3) *beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt samt gränsen för beloppet av anläggningsprojekt med stora totalkostnader och av övriga anläggningsprojekt och en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt,*

4) *grunderna för fördelningen av resurserna, samt*

5) *sådana åtgärder som hänför sig till propositionen om statsbudgeten och som stöder mål- och verksamhetsprogrammet.*

I samband med resursbeslutet kan meddelas uppgifter om socialservicen och hälsovårdsservicen eller om målen för social- och hälsovården och uppnåendet av dem.

7 §

Beredning av mål- och verksamhetsprogrammet samt resursbeslutet för social- och hälsovården

Mål- och verksamhetsprogrammet samt resursbeslutet bereds av vederbörande ministerium. Kommunernas centralorganisation samt vid behov andra myndigheter och sammanslutningar skall höras i samband med beredningen av mål- och verksamhetsprogrammet.

8 §

Den regionala fördelningen av resurser

Vederbörande ministerium fördelar mellan länsstyrelserna maximibeloppet av kostnaderna för projekt som har godkänts i *resursbeslutet.*

Vid fördelningen av maximibeloppet av

Gällande lydelse

styrelserna skall vid fördelningen av maximibeloppen av kostnaderna för projekt iaktta de grunder som har godkänts i den riksomfattande planen.

10 §

Godkännande och justering av statsandelar

En uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare godkänns *ärligen* i den riksomfattande planen.

21 §

Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om de uppskattade kostnaderna för åtgärden uppgår minst till det belopp som fastställts i den riksomfattande planen. Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt.

Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i den riksomfattande planen, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i ett kommunalförbund skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

22 §

Godkännande av anläggningsprojekt

Anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora (*stora projekt*), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projektet och projektens inledningsår godkänns i den riksomfattande planen.

Föreslagen lydelse

kostnaderna för projekt skall vederbörande ministerium samt länsstyrelserna iaktta de grunder som har godkänts i *resursbeslutet*.

10 §

Godkännande och justering av statsandelen

En uppskattning av det totala beloppet av de driftskostnader som utgör grunden för beräkningen av statsandelen för social- och hälsovården, de kalkylerade kostnader per invånare och arbetslös som används vid beräkningen av kommunens statsandel samt kommunens självfinansieringsandel per invånare godkänns i *resursbeslutet*.

21 §

Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om de uppskattade kostnaderna för åtgärden uppgår minst till det belopp som fastställts i *resursbeslutet*. Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt.

Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i *resursbeslutet*, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i *en samkommun* skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller *samkommunen*.

22 §

Godkännande av anläggningsprojekt

Anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora (*stora projekt*), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projektet och projektens inledningsår godkänns i *resursbeslutet*.

Gällande lydelse

För övriga anläggningsprojekt (*små projekt*) godkänns i den riksomfattande planen maximibeloppet av kostnaderna för dylika projekt.

26 §

Statsandel för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett stort projekt är mindre än de kostnader som godkänts i den riksomfattande planen och som länsstyrelsen fastslagit, eller om de sammanlagda kostnaderna för små projekt är mindre än enligt det maximibelopp för kostnaderna som länsstyrelsen har fastställt, betalas statsandel för de faktiska kostnaderna. Statsandel betalas dock inte för anläggningsprojekt som är mindre än det belopp som har godkänts i den riksomfattande planen, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 21 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

För övriga anläggningsprojekt (*små projekt*) godkänns i *resursbeslutet* maximibeloppet av kostnaderna för dylika projekt.

26 §

Statsandel för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett stort projekt är mindre än de kostnader som godkänts i *resursbeslutet* och som länsstyrelsen fastslagit eller om de sammanlagda kostnaderna för små projekt är mindre än enligt det maximibelopp för kostnaderna som länsstyrelsen har fastställt, betalas statsandel för de faktiska kostnaderna. Statsandel betalas dock inte för anläggningsprojekt som är mindre än det belopp som har godkänts i *resursbeslutet*, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 21 § 2 mom.

31 §

Fastställande av resurser

Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommunen eller samkommunen ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet av kostnaderna för små projekt. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen, då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte något annat följer av statsbudgeten eller den riksomfattande planen.

Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommunen eller samkommunen ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet av kostnaderna för små projekt. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte något annat följer av statsbudgeten eller *resursbeslutet*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Det mål- och verksamhetsprogram som avses i 5 § godkänns första gången för åren 2000—2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om upphävande av 10 § 5 mom. lagen om specialiserad sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Om kommunalförbundets uppgifter enligt 1—4 mom. meddelas närmare anvisningar i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/1989) 10 § 5 mom., sådant det lyder i lag 748/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

3.

Lag**om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Vid organiseringen av bekämpandet av smittsamma sjukdomar iakttas dessutom anvisningarna i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 756/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

4.

Lag

om upphävande av 10 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Detaljerade stadganden

När service och stöd ordnas enligt denna lag skall dessutom iaktas anvisningarna i den riksomfattande plan som nämns i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 3 april 1987 om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) 10 § 2 mom., sådant det lyder i lag 743/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

5.

Lag

om ändring av 58 § hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 58 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

58 §

58 §

Statsandel till kommuner

Statsandel till kommuner

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92), om inte annorlunda stadgas genom lag. Vad 6 § 1 mom. 1 och

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte annorlunda bestäms genom lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 punkten stadgar skall dock inte tillämpas på verksamhet som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

6.

Lag

om upphävande av 61 § 2 mom. kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

61 §

Statsandel till kommuner

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/1989) 61 § 2 mom., sådant det lyder i lag 757/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

7.

Lag**om upphävande av 46 § 2 mom. livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

46 §

Statsandel till kommunerna

På verksamhet enligt denna lag tillämpas dock inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i livsmedelslagen av den 17 mars 1995 (361/1995) 46 § 2 mom.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

8.

Lag**om upphävande av 54 § 2 mom. lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

54 §

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse**om animaliska livsmedel (1195/1996) 54 § 2 mom.*

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

9.**L3 ag****om upphävande av 15 § 2 mom. veterinärvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

15 §

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §
Genom denna lag upphävs i veterinärvårdslagen av den 17 augusti 1990 (685/1990) 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 761/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

10.**Lag****om upphävande av 21 § 2 mom. produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/1986) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 762/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

11.**Lag****om upphävande av 8 § 2 mom. lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Tillämpning av planerings- och statsandelslagen

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 24 januari 1986 om kommunernas miljövårds-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förvaltning (64/1986) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 763/1992.

2 §
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

12.

Lag

om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 29 september 1978 om företagshälsovård (743/1978) 2 § 1 mom. det inledande stycket, sådant det lyder i lag 608/1991, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Genomförande av företagshälsovården och dess innehåll

Till företagshälsovården hör så som närmare bestäms genom statsrådets beslut, med beaktande av förhållandena inom olika branscher och på olika arbetsplatser och behovet av företagshälsovård till följd av dem samt den riksomfattande plan som avses i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och i övrigt inom ramen för tillbudstående resurser,

Genomförande av företagshälsovården och dess innehåll

Till företagshälsovården hör så som närmare bestäms genom statsrådets beslut, med beaktande av förhållandena inom olika branscher och på olika arbetsplatser och behovet av företagshälsovård till följd av dem samt *det mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården* som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och i övrigt inom ramen för tillbudsstående resurser,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

13.

Lag**om ändring av 4 § lagen om statsandelar till kommunerna**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 4 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

En förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena beaktas, om den följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga, av sådana föreskrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av en riksomfattande plan eller statsbudgeten.

Föreslagen lydelse

4 §

Förändring i statsandelsåliggandena och kostnadsnivån

En förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena beaktas, om den följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga, av sådana föreskrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av ett resursbeslut för social- och hälsovården eller statsbudgeten.

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.
